

inkább, mert ennek érdekében Zakeus hajlandó összeharácsolt vagyona jelentős részét a szegényeknek ajándékozni. Jézus szeretete, — a Zakeus törpe lelkéhez is lehajló nagy ajándéka —, őt is adakozó emberré változtatja. Mindezzel azt hirdeti és azt mondja Jézusnak: a te jelenléted, a te barátságod többet ér minden vagyonnál. Maga a boldogság. Ezért a növekedésért semmi pénzt, semmi áldozatot nem sajnálok. „Ma lett üdvössége ennek a háznak!” — mondta Jézus. A törpéből ma óriás lett.

A neves regényíró, Julien Green egyik regényalakja Winfried, szabadulni akar bűnös szenvedélyétől. Elhatározza, hogy elmegy a templomba és komoly bűnbánatot tart. Mikor megpillantja a fiatal papot, egy percre mégis visszahőköl. Arra gondol, hogy ez a fiatal ember nem tudja majd megérteni az ő szenvedélyes lelkületét. Végül mégis töredelmesen megvallja bűneit. A lelkipásztor így vigasztalja: Ebben a pillanatban senki sem szereti úgy önt, mint az Isten. Ez a gondolat valami kimondhatatlan örömmel járja át hősünket. Ottmarad a templomban, hogy édes mézként szívja magába ezt a még soha nem tapasztalt boldogító valóságot, hogy őt szereti az Isten. Ezt érezte, ezt értette meg Zakeus is, midőn Jézussal találkozott. Ha az ember ennyire jó tud lenni, akkor mennyire jó az Isten! Felismerte, hogy Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és eljussa az igazság ismeretére“ (1Tim 2,4). Ez a felismerés változtatta új emberré, ez emelte ki a törpeségből.

Ki a keresztény ember? Aki mindennél többre becsüli Jézus barátságát. Aki nem imádó, hanem barátai, követői sorába akar lépni; aki megváltozott, újjászületett életével akar felnőni Hozzá, hogy törpéből óriás legyen. Vajon a mi számunkra mit jelent Jézushoz fűződő kapcsolatunk? Tudunk-e érte áldozatot hozni és sok mindenről lemondani? Méltók vagyunk-e erre a barátságra, s igyekszünk-e felnőni Jézus magasába? Olyan kérdések ezek, amelyekre kinek-kinek magában kell válaszolnia. Az őszinte válasz számunkra is elhozza a bűnbánat és megtérés óráját, s előttünk is megnyitja a növekedés útját. Ámen.

KÖKÖSI KÁLMÁN

ÚJJÁSZÜLETÉS

Jn 3,7

A világszerte ismert, mélyen vallásos érzésű, nagy orosz írónak, Tolsztoj Leonak egyik jelentős műve a „Feltámadás“ című regénye.

Főhőse, Nyechljudov fiatal korában elcsábított egy ártatlan leányt, aki nagynénjénél félig szobaleány, félig neveltleány sorban élt. Azután könnyelműen otthagytá, s ezzel elindította a lejtőn, az erkölcsi romlás útján.

Tíz év múlva találkoztak újra egy bűnügyi tárgyaláson. A férfi mint esküdt vett részt a bíróságban, a leány a vádlottak padján ült, háta megett az olyan nőknek a múltjával, akik pénzért árulják magukat, vállain a gyilkosság vádjának terhével. Bár az eltelt tíz év s az életmód a leány

külsejét nagyon megváltoztatta, a férfi azonnal megismerte. Már az első percben felébredt lelkiismerete, s attól kezdve mind erősebb önvádat érzett. Érezte, hogy ő az oka, hogy ennek a leánynak az élete így elromlott. Nem tudott és nem is akart kitérni a megbánás érzése elől, jól esett neki a jóvátevés gondolata.

A leányt kényszermunkára ítélték, s akkor a férfi elhatározta, hogy mindent megtesz sorsának megkönnyítése érdekében. Szakított eddigi társaságával, elkísérte Szibériába, túrta a fáradságot, megaláztatást, az eddig ismeretlen és szokatlan környezetet, s kész volt arra is, hogy jóvátételként feleségül vegye.

Hőse lelkiállapotát így írja le Tolsztoj: Nyechljudovval már nemegyszer megtörtént életében az, amit ő 'lelki tisztogatásnak' nevezett. Ezen azt a lelki állapotot értette, amelyben belső életének ellanyhulását, néha pedig megállását vette észre, és kitisztogatta az egész szemetet, amely lelkében felgyűlve, ennek a megállásnak oka volt. Így tisztult meg és emelkedett fel néhány alkalommal. Ettől kezdve a mai napig hosszú időszak telt el tisztogatás nélkül, és ezért még sohasem érkezett el a beszenyeződés ilyen fokára, ilyen meghasonlásra aközött az élet között, amelyet lelkiismerete követelt és aközött, amelyet folytatott. Megdöbönt ennek az eltávolodásnak láttára. Ez a távolság olyan nagy, a beszenyeződés olyan erős, hogy az első pillanatban kétségbe vonta a megtisztulás lehetőségét. Hiszen már megkíséreltem tökéletesíteni magam és megjavulni, és semmire sem vezetett — mondta lelkében a kísértő hangja —, minek próbáljam meg mégegyszer? Nem te vagy egyedül ilyen, hanem mindannyian ilyenek, ilyen az élet, mondta ez a hang.

Az a szabad lelki lény azonban, aki egyedül őszinte, egyedül hatalmas és egyedül örökkévaló már felébredt Nyechljudovban. És már nem tudott nem hinni benne. Bármilyen nagy is volt a távolság, aközött, ami volt, és ami szeretett volna lenni, a felébredt lelki lény előtt minden lehetségesnek látszott. Megállott, összetette kezét a mellén, mint gyermekkorában égnék emelte szemét és így imádkozott: Úristen, segíts rajtam, oktass engem, szállj meg és tisztíts meg minden tisztátalanságtól.

Kérte Istent, hogy segítsen rajta, hogy szállja meg és tisztítsa meg, közben az, amiért könyörgött már megtörtént. Isten, aki benne élt, felébredt öntudatában. Önmagában érezte Őt, s ezért nemcsak szabadságot, bátorságot és örömet érzett, hanem érezte a jóság egész hatalmát. Mindenre, a legjobbra, amit csak ember tehet, képesnek érezte most magát.

A felébredt önvád, a megbánás és jóvátevés gondolata felébresztette lelkiismeretét. Nyechljudov feltámadott. Innen a regény címe.

Mivel pedig a feltámadás szó különféleképpen van terhelve, a félreértések elkerülése végett, a továbbiakban használjuk így: Nyechljudov erkölcsileg újjászületett.

Minden ember tiszta lélekkel születik a világra. De mégsem egészen egyformán, mert különböző testi és lelki hajlamokat hozunk magunkkal. Ezek kezdetben nem látszanak, pedig terhelőek is lehetnek közöttük. Ha az emberi lelket le lehetne fényképezni, kezdetben valamennyi fehérnek látszana. Később képek kezdenek mutatkozni rajtuk, a különböző hatások folytán. Amikor a hajlamok hozzájuk hasonló erős külső hatásokkal találkoznak, mind jobban kibontakoznak, mint a képfoltok a fényérzékeny lemezen, előhívás közben.

Természetes, hogy a lelket is gondozni kell, ugyanúgy, mint a testet. A kisgyermek testét és lelkét egyaránt azok kell gondozzák, akikre bízva van. Láttak-e hallgatóim gondozatlan testű gyermekeket? Sajnálták-e? Hát gondozatlan lelkűt? Szánták-e szegényt? Gondoltak-e arra, hogy a gyermekért valaki felelős? A felnőtt ember saját maga gondozza úgy a testét, mint a lelkét. Láttak úgy-e gondozatlan testű és lelkű felnőtt embert? Éreztek-e szomorúságot és szánalmat az ilyen láttán? A lélek gondozásához is hozzátartozik a tisztálkodás. A tisztátalanság megfertőzi és kikezdi az emberi lelket is. Minél ritkább a tisztálkodás, minél hosszabb időköz van két tisztálkodás között, annál több a lehetőség a nagyobb beszennyeződésre. Egy sikeres lelki tisztálkodás erkölcsi újjászületéshez vezethet.

Tolsztoj használható módszerét nyújtja a keresztény lelki tisztálkodásnak és jó példáját az erkölcsi újjászületésnek. Ebből a módszerből megtanulhatunk egy igen fontos gyakorlati eljárást: az embernek magának kell lennie az újjászületés kezdeményezőjének és végrehajtójának. De az Isten is segít, mert a felébresztett lelkiismeret keresi a kapcsolatot a kifogyhatatlan erőforrással.

Megpróbálták már számtalanszor hozzátartozók és jóemberek, önmagukat elhanyagoló embereknél a beavatkozást, a lelki újjászületés kezdeményezését, de legtöbbször eredménytelenül, mert ellenállást és dacot váltott ki próbálkozásuk.

Jézus ismerte és hitte a lelki újjászületés lehetőségét. Azért állította a tanítványok közé a kis gyermeket, mondván: „Bizony mondom néktek, ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek, mint a kis gyermek, semmiképpen nem mentek be a mennyeknek országába.“

Mit értékelt olyan nagyra Jézus a kis gyermekben, hogy példaként állította a felnőtt emberek elé?

A gyermek tudatlan. De ez neki nem baj, csak akkor, ha az is marad. A felnőtt tudatlansága már igen nagy baj. A természet törvénye és az élet törvénye is keményen megbünteti a tudatlanságot, éppen úgy, mint a bűnt.

Ezenkívül a kis gyermek tapasztalatlan, hiszékeny és naiv. Ez sem baj neki. Jól is áll, kedves is. De a felnőtt tapasztalatlansága, hiszékenysége és naivsága már nagy baj. Visszaélnék vele, kijátszódják és kigúnyolják.

Mi hát az, amit olyan nagyra tartott Jézus a kis gyermekben, hogy még a mennyeknek országát is attól tette függővé?

Mi volna más, mint a lélek tisztasága és ártatlansága. Jézus nem akarta az embert tudatlan, tapasztalatlan, hiszékeny és naiv gyermekké visszafejlesztetni, hanem tisztalelkű okos emberré akarta tenni. És hitte, hogy ez lehetséges. Hitte, hogy az emberek, kiknek legnagyobb része — az élet kergetése közben — többé-kevésbé elveszítette lelke tisztaságát, visszaszerezheti azt. Hitte, hogy újjászülethetik. Ugyanezt mondta Nikodémusnak is: „Ne csodáld, hogy ezt mondom néked: Szükség néktek újonnan születnetek.“

Éljünk mi is e nagy lehetőséggel. Indítsuk meg lelkünkben az újjászületés áldott folyamatát. Ámen.

Életünk kéretlen ajándék és félkész állapotban kapjuk, de éppen ez teszi lehetővé, hogy — „kezünkbe véve“ — beleszóljunk alakításába. Ehhez azonban világos eszmék, pontos célkitűzések és biztos normák kellenek. Sajnos, nagyon sok ember esetében ez hiánycikk ma. Igazat adhatunk a világhírű tudós megállapításának: Régebben tökéletes célokat birtokolt az ember, de nagyon tökéletlen eszközöket. Ma tökéletes eszközök és nagy lehetőségek birtokában van, de céljai zavarosak. (Albert Einstein). Ebből pedig beláthatatlanul sok baj származik.

Mi keresztyének állítjuk, hogy életünknek van célja és vannak normái. Mert van eszményünk — Jézus —, aki út, igazság és élet számunkra. Nála az igazság, és Ő mindenkire szól, mindenkit hív: Jer, és kövess engem! Hangsúlyozni kell ezt a szót: hív. Jézus elveti az erőszak minden formáját. Tiszteletben tartja az emberi szabadságot, mert meggyőződése, hogy Isten szabadnak teremtette az embert. Nem csak hirdeti, hogy „az ember szabadságra született“, de nem is kívánja senkire ráerőszakolni igazát. Hívása olyan, mint egy nagylelkű ajánlat. Ha akarod: elfogadod; ha nem: elutasítod. Az éj sötétjének leple alatt hozzá lopakodó zsidó főembernek — Nikodémusnak — sem azt mondja: így kell gondolkodnod és élned, mivel ez az egyetlen, kizárólagos és megfellebbezhetetlen igazság, amit én hirdetek! Csak ennyit mond: Ne csodálkozzál, ha azt mondom: újra kell születnetek. Jézus hiszi, hogy az ember Isten képére és hasonlóságára teremtett, s ösztönösen keresi azt az arcot, amelyhez hasonlulni szeretne.

Valakit csodálni, tisztelni utánozni és követni általános emberi törekvés. Mekkora, lelkesedés övezi a tudóst, a művészt, a kiváló teljesítményt nyújtó sportembert, a népszerű színészt és énekest, vagy akár az úrhajósokat. Milliók lelkesednek értük s szeretnének hozzájuk hasonlóan élni. Vajon a keresztyén ember kiért lelkesedjen? Miféle eszményt tűzzön maga elé, milyen normák szerint és milyen eszközökkel törekedjen felé? Nos, ezen nekünk nem szükséges sokat töprengenünk. Isten — számunkra is — megmutatta a kedve szerinti embert Jézusban. Az igazi keresztyén ember élete nem más, mint folytonos formabontás, állandó megújulás, amit a hagyományos keresztyén szóhasználatnál újászületésnek nevezünk. Szüntelen átváltozás ez: egyre inkább elszakadni gyarló, bűnös életvitélünkötől, hogy a szebb, a jobb, a jézusibb élet szenvedélyes keresésének hevében fölrágyogjon istenarcúságunk. Pál apostol így fogalmazta meg ezt: Vessétek le a régi embert szokásaival együtt és öltsetek föl az újat, aki teremtőjének képmására állandóan megújul. Vagy: Újuljatok meg gondolkodásotok szellemében s öltsetek magatokra az új embert, aki Isten hasonlóságára alkotott teremtmény.

Tisztában vagyok azzal, hogy istentiszteleti gyülekezeteink nagy része idős emberekből tevődik össze. Már ez a tény maga is azt eredményezi, hogy sokan így gondolkoznak a gyülekezetben: Eddig is megvoltam újjászületés nélkül; éltem úgy ahogyan, most már úgy sem tudnék változtatni életemen. S arra a kis időre, ami még hátra lehet, talán értelme sincs.